

Κριτήριο Αξιολόγησης

Θεματική: Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

*** Το διαγώνισμα είναι διαρθρωμένο στο πρότυπο των πανελλαδικών εξετάσεων**

Κείμενο 1

Το Facebook καταστρατηγεί το δικαίωμα των παιδιών στην αθωότητα

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα του άρθρου της Όλγας Κλώντζα και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Το Βήμα». Είναι διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

«Όταν βλέπουμε όλο και περισσότερα οκτάχρονα και εννιάχρονα στην Ελλάδα να έχουν δικό τους προφίλ, θα πρέπει να είμαστε σε επαγρύπνηση» λέει ο εκπρόσωπος του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου και επιστημονικός συνεργάτης της Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών. «Η εμπειρία από επισκέψεις σε σχολεία της Ελλάδας δείχνει ότι σε αυτές τις ηλικίες τα παιδιά δεν μπορούν να διαχειριστούν το Facebook. Το βλέπουν σαν παιχνίδι, δεν μπορούν να καταλάβουν πόσο επικίνδυνο είναι» προσθέτει. Τα περισσότερα παιδιά που φτιάχνουν προφίλ, δίνοντας ψευδή ηλικία, δηλώνουν εύκολα το όνομα, τη διεύθυνση και τις δραστηριότητές τους, πού πηγαίνουν διακοπές ή πού πάνε φροντιστήριο, αφήνοντας τη ζωή τους εκτεθειμένη.

Ο εθισμός, η εξάπλωση παράνομων ενεργειών, η εύκολη πρόσβαση σε ακατάλληλο υλικό και σε τυχερά παιχνίδια, θα πρέπει να ανησυχούν τους γονείς. Αυτό που στερούνται τα παιδιά, όταν βρίσκονται ανεξέλεγκτα σε τέτοιες σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, είναι το δικαίωμά τους στην αθωότητα. Ενώ θα έπρεπε να αναπτύσσουν την κοινωνικότητά τους στην πραγματική ζωή, απομονώνονται στο δωμάτιό τους και δε δημιουργούν προσωπικές σχέσεις. Σε αυτές τις μικρές ηλικίες, όταν τα παιδιά εκτίθενται σε τόσα ερεθίσματα, είναι πολύ πιθανή η αλλοίωση της ψυχοκοινωνικής τους εξέλιξης. Τα κορίτσια που βάζουν στο προφίλ τους φωτογραφίες προκλητικές, ουσιαστικά αναζητούν τη θηλυκότητά τους μέσα από τα δίκτυα αυτά.

Από την άλλη, δεν μπορούμε να αρνηθούμε την τάση των παιδιών να θέλουν να ανήκουν σε μια ομάδα. Τα παιδιά σήμερα αισθάνονται δέσμια των δραστηριοτήτων με τις οποίες τα φορτώνουμε και δεν έχουν χρόνο να αναπτύξουν σχέσεις. Οπότε αυτή είναι μια διέξοδος για να χαλαρώσουν, να γελάσουν, να διασκεδάσουν, να συνομιλήσουν.

Αυτό φέρνει πιο κοντά τον κίνδυνο του εθισμού, που ως πρόσφατα αποδιδόταν μόνο στα διαδικτυακά παιχνίδια. Τα παιδιά που κάθονται ώρες μπροστά στον υπολογιστή είναι πιθανό να παρουσιάσουν έντονο άγχος, που μπορεί να γίνει παθολογικό, να εγκαταλείψουν τα μαθήματά τους, να χάσουν την επαφή με την οικογένειά τους και να απομονωθούν.

Αυτοί που καλούνται να θέσουν τα όρια και να εντοπίσουν άμεσα σημάδια κινδύνου στα παιδιά είναι φυσικά οι γονείς. Αρχικά, μέλημά τους θα πρέπει να είναι να μάθουν στα παιδιά τους να κοινωνικοποιούνται από μικρά, διότι, εάν θεωρούν ότι το Facebook είναι κοινωνική επαφή, τότε στην εφηβεία θα αντιμετωπίσουν ακόμη σοβαρότερα προβλήματα.

Κείμενο 2

Ασπίδα προστασίας για τα παιδιά στα κοινωνικά δίκτυα

Το κείμενο αποτελεί άρθρο της Άννας Παπαδημητρίου και αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική εφημερίδα «Documento».

Τέλος στα «likes» στο Facebook και στη χρήση των προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων από διαδικτυακές εταιρείες ετοιμάζεται να βάλει το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η αρχή έγινε. Φρένο στη συλλογή, χρήση και κοινοποίηση των δεδομένων των ανηλίκων χρηστών του Facebook και άλλων κοινωνικών δικτύων από εταιρείες μάρκετινγκ –μεταξύ άλλων– σκοπεύει να βάλει το Ηνωμένο Βασίλειο μετά την κατάθεση στο κοινοβούλιο της χώρας ενός καταλόγου δεκαέξι σημείων–συστάσεων που συνέταξε η Ελίζαμπεθ Ντέναμ Επικεφαλής της βρετανικής αρχής προστασίας δεδομένων εθνική αρχή προστασίας δεδομένων με στόχο την περαιτέρω προστασία των παιδιών στο διαδίκτυο.

Διάφορες τεχνικές που χρησιμοποιούν οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για να κρατούν συνδεδεμένους τους χρήστες για περισσότερη ώρα, όπως τα γρήγορα «likes» στο Facebook και οι αιφνίδιες ειδοποιήσεις που τραβούν την προσοχή τους, δεν θα εφαρμόζονται στα παιδιά, σύμφωνα με τα προτεινόμενα μέτρα που αναμένεται να πάρουν την έγκριση του βρετανικού κοινοβουλίου.

Από τον κατάλογο των δεκαέξι σημείων ξεχωρίζουν η αυτόματη ενημέρωση των ανηλίκων στην περίπτωση που οι κηδεμόνες τους παρακολουθούν τη διαδικτυακή τους δραστηριότητα με στόχο να αποφεύγουν τα «κακά συναπαντήματα» υπό τον φόβο της γονεϊκής εποπτείας, η απενεργοποίηση των εργαλείων γεωγραφικού εντοπισμού καθώς και της στοχευμένης διαφήμισης και η ενεργοποίηση των ρυθμίσεων υψηλής ιδιωτικότητας ως προεπιλεγμένη ρύθμιση για όλους τους ανηλίκους που χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Βαρύς θα είναι ο πέλεκυς για όσες εταιρείες αψηφήσουν τις συστάσεις. Τα πρόστιμα με τα οποία θα έρθουν αντιμέτωπες εκτιμάται ότι θα αγγίζουν το 4% του παγκόσμιου τζίρου τους. Για το Facebook αυτό μεταφράζεται σε 1,42 δισ. ευρώ.

Η συζήτηση για τις προτεινόμενες συστάσεις θα διαρκέσει έως τα τέλη Μαΐου και η τελική εκδοχή του κώδικα ορθής πρακτικής, ο οποίος αναμένεται να αποτελέσει διεθνές πρότυπο, θα τεθεί σε ισχύ το 2020, σύμφωνα με πληροφορίες του BBC.

«Για πολύ καιρό δεν καταφέραμε να αναγνωρίσουμε τα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών στο διαδίκτυο και αυτό είχε τραγικά αποτελέσματα» δήλωσε η Μπέμπαν Κίντρον, μέλος της Βουλής των Λόρδων, η οποία πρωτοστάτησε στη σχετική κοινοβουλευτική συζήτηση. Και πρόσθεσε: «Πιστεύω ακράδαντα στη δύναμη που έχει η τεχνολογία να αλλάζει ζωές, να χρησιμοποιείται για το καλό, να ανταποκρίνεται στην πρόκληση της προώθησης των δικαιωμάτων και της ασφάλειας των παιδιών μας. Αλλά για να παίξει αυτό τον ρόλο πρέπει να λάβει υπόψη το συμφέρον τους και όχι απλώς τα εμπορικά οφέλη».

Κείμενο 3

ΕΛΙΖΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ (1984 -) Στέλνω πρώτα μήνυμα και μετά αίτημα φιλίας

Το απόσπασμα προέρχεται από το διήγημα της Ελίζας Παναγιωτάτου με τίτλο «ΤΕΣΣΕΡΑ», που εντάσσεται στη συλλογή «ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ» (εκδ. Αντίποδες, Αθήνα, 2021). Αναφέρεται στη γνωριμία του ήρωα-ταξιδιώτη με μια ηλικιωμένη κυρία, καθώς περιμένουν σε ένα διεθνές αεροδρόμιο να πραγματοποιηθεί η αναβληθείσα πτήση τους.

[...] Νιώθω σαν να αποκοιμιέμαι ή να πέφτω, όταν ακούω τη φωνή της γυναίκας. Νεαρέ μου, είστε καλά; Κάθεται σε αναπηρικό καροτσάκι, πίσω της στέκεται ο υπάλληλος που είναι υπεύθυνος για τη μετακίνησή της. Του δείχνει τον κενό χώρο δίπλα μου κι εκείνος την οδηγεί εκεί. Αμέσως αρχίζει να μιλάει. Είπαν δεν θα φύγει σήμερα, δεν έχει θέσεις. Αύριο πρωί, είπαν, και θα φτάσει αύριο το απόγευμα. Τα παιδιά όμως την περίμεναν σήμερα και θα ανησυχούσαν. Κρίμα να ταλαιπωρηθούν. Κρίμα.

[...] Βγάζω το κινητό μου από την τσέπη και της το δίνω να τους ειδοποιήσει. Δεν θυμάμαι το τηλέφωνό τους, μου λέει κάπως ντροπαλά. Δεν το έχω πάνω μου. Ανοησία. Έπρεπε να το έχω γράψει σε ένα χαρτί. Εσείς νεαρέ μου, ειδοποιήσατε αυτόν που θα έρθει να σας πάρει;

[...] Και τότε άρχισα να ρωτάω εγώ. Θα ερχόταν να την πάρει η κόρη της με τον γαμπρό της. Με το αυτοκίνητο. Μία ώρα δρόμος. Μετά τη δουλειά. Στο γραφείο του εκείνος. Σε μεγάλη εταιρεία. Καλό παιδί. Εργατικό. Εκείνη καθηγήτρια. Καλό παιδί κι αυτή. Τη ρωτάω αν θέλει να προσπαθήσω να βρω το τηλέφωνο της κόρης της. Με κοιτάζει. Γνωρίζετε την κόρη μου; Χαμογελάω. Στο ίντερνετ. Δεν απαντάει. Στο φέισμπουκ. Και μετά από μια παύση ακόμα μου λέει εντάξει και μου δίνει τα στοιχεία. Βρίσκω έξι γυναίκες με το ίδιο όνομα. Της δείχνω το κινητό. Η ξανθιά, μου λέει, αφού τις εξέτασε όλες μία μία, συγκεντρωμένη. Στέλνω πρώτα μήνυμα και μετά αίτημα φιλίας. Για να δούμε, λέω κάπως παιχνιδιάρικα.

Λίγα λεπτά αργότερα η κόρη της μου στέλνει ένα τυπικό και ευγενικό μήνυμα, με ευχαριστεί και μου ζητάει να επικοινωνήσω ξανά όταν θα έχω νεότερα. Το διαβάζω δυνατά, βλέπω πως είναι ικανοποιημένη. Τώρα η κόρη σας κι εγώ είμαστε φίλοι, της λέω, τονίζοντας τη λέξη φίλοι λίγο περισσότερο απ' ό,τι θα ήθελα. Τι είδους φίλοι; Της δείχνω το κινητό. Μπορώ, ας πούμε, να δω τις φωτογραφίες της κι αυτή μπορεί να δει τις δικές μου. Πατάω πάνω στο προφίλ μιας ξανθιάς πενηντάρας με μαύρα κοκάλινα γυαλιά.

Κι έτσι αρχίζουμε να κοιτάμε φωτογραφίες και να μου εξηγεί τι βλέπουμε βάζοντας επικεφαλίδες. Ο γαμπρός μου. Κάποιες φίλες της κόρης μου. Η Μαίρη, έχω χρόνια να τη δω, πάχυνε. Η Αρετή, καλό κορίτσι. Ο γαμπρός μου ξανά. Τα παιδιά στη γιορτή του σχολείου. Η κόρη μου και ο άντρας της μπροστά στο χριστουγεννιάτικο δέντρο. [...]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά, σε 70 περίπου λέξεις, τους κινδύνους και τις συνέπειες της ενασχόλησης των παιδιών με τα κοινωνικά δίκτυα, όπως παρουσιάζονται στο κείμενο 1.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Να γράψετε στο απαντητικό σας φύλλο δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Η μεταφορά «βαρύς θα είναι ο πέλεκυς» του κειμένου 2 (5§):	α. προσδίδει πληροφοριακό χαρακτήρα στο κείμενο
	β. κινητοποιεί το ενδιαφέρον και αισθητική απόλαυση του δέκτη
	γ. προσδίδει επισημότητα και σοβαρότητα στον λόγο
2. Τα εισαγωγικά στη φράση «κακά συναπαντήματα» δηλώνουν:	α. μεταφορά
	β. ειδικό όρο
	γ. ειρωνεία - αμφισβήτηση
3. Το κείμενο 2 καθίσταται πειστικό, επειδή αξιοποιεί σε διάφορα σημεία:	α. αυθεντία, γ' ρηματικό πρόσωπο
	β. συνυποδήλωση
	γ. απλό καθημερινό λεξιλόγιο και ξένοι όροι
4. Ο τίτλος του κειμένου 1 αποσκοπεί:	α. να προκαλέσει απορία στον αναγνώστη
	β. να καταγγείλει μία κατάσταση
	γ. να πληροφορήσει τον αναγνώστη
	α. δυνατότητα

5. Στο σημείο της τέταρτης παραγράφου του κειμένου 1 «Τα παιδιά που κάθονται ώρες μπροστά στον υπολογιστή είναι πιθανό να παρουσιάσουν έντονο άγχος, που μπορεί να γίνει παθολογικό...» ο τρόπος εκφοράς των ρημάτων δηλώνει:	β. πιθανότητα
	γ. βεβαιότητα

Μονάδες 10

B2. α) Με ποιο γλωσσικό/ λεκτικό στοιχείο εξασφαλίζεται η νοηματική αλληλουχία μεταξύ της δεύτερης και τρίτης παραγράφου του κειμένου 1 («Ο εθισμός, η εξάπλωση παράνομων ενεργειών... να γελάσουν, να διασκεδάσουν, να συνομιλήσουν.»); (μον. 6)

β) Η Μπέμπαν Κίντρον, μέλος της Βουλής των Λόρδων, μεταφέρει στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 2 την άποψή της, μεταξύ άλλων, σε α' πληθυντικό («Για πολύ καιρό δεν κατάφέραμε να αναγνωρίσουμε τα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών στο διαδίκτυο και αυτό είχε τραγικά αποτελέσματα»). Σε τι αποσκοπεί αυτή η γλωσσική επιλογή; (μον. 9)

Μονάδες 15

B3. Η συντάκτρια του Κειμένου 1 στην πρώτη παράγραφο κάνει χρήση αυθεντίας. Τι πετυχαίνει με αυτή την επιλογή;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Ποιο πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι δύο πρωταγωνιστές στην αρχή της γνωριμίας τους και πώς θα τους χαρακτηρίζατε από τη λύση του προβλήματος που προέκυψε; Να στηρίξετε την απάντησή σας σε τρεις κειμενικούς δείκτες. Ποια θεωρείτε πραγματική φιλική γνωριμία, του αφηγητή-ήρωα με την ηλικιωμένη ή με την κόρη της και γιατί; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Πολλοί ειδικοί προειδοποιούν γονείς και νέους ότι τα κοινωνικά δίκτυα καταστρατηγούν το δικαίωμα των παιδιών στην αθωότητα. Να ετοιμάσετε μια ομιλία που θα εκφωνηθεί σε ημερίδα που διοργανώνει το πνευματικό κέντρο του Δήμου σας με θέμα «Social Media: όσα πρέπει να γνωρίζουμε» στην οποία θα αναφέρετε τους κινδύνους που εγκυμονεί η χρήση των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης από τους εφήβους και τα μέτρα προστασίας που μπορούν να ληφθούν από τους γονείς. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30